

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Niels Munk Munn

1905.

VED
KØBMAND
NIELS MUNK PLUMS
JORDEFÆRD

DEN TREDIE DECEMBER 1905.

I ASSENS KIRKE

ODENSE
MILO'SKE BOGTRYKKERI
1905

Sognepræst Beyer, Assens :

Herre, vor Gud og Fader i Himlen! Din Naade og din Fred være med os alle! Amen.

Der er jo i Dag begyndt et nyt Kirkeaar for os; og i dette nye Kirkeaar har vi atter mødt det gamle Evangelium om vor trofaste Herre og Frelser, han, som i Gaar og i Dag og til alle Tider er den samme. — Det skal minde os om, at der her i denne Verden, hvor der er saa meget, der minder os om For-gængelighed, om Forandringer og om Omskiftelser, dog er *et*, der staar fast, én *Klippe*. der *staar* midt i Tidernes skiftende Løb-*saa den*, der bygger paa denne Klippe, har fast Grund under Fødderne, trods alt, hvad der omskiftes; han har det, som be-*staar*, naar alt andet forgaar, han har det, der kan bære oppe, selv i Dødens brusende Hav. Og vi kan jo nok trænge til at mindes dette, og netop trænge til det i en Stund som denne. Den Slægt, som her samles i Dag i Sorg, har jo set i Løbet af kort Tid den ene efter den anden blive kaldt bort af den Søskende-flok, som i de mange Aar har levet sammen i et nøje og kærligt Samliv med hverandre. Og vi, der bor her i denne By, har jo i det Kirkeaar, der nu er til Ende, set, hvordan den ene efter den anden er gaaet bort af de Mænd, som i over en Menneskealder har været med til at præge Livet og at præge Forholdene her i vor By; og naar vi nu er samlede her i denne Stund ved denne

Kiste, er det i levende Erkendelse af, at han, der nu skal bæres til det sidste Hvilested, stod i allerforreste Række iblandt disse Mænd. Vi ved, at det Sted, hvor han havde Midtpunktet for sit Liv, og hvor Savnet vil blive størst, var hans Hjem; men hvad han der har været, er der andre, som i Dag vil tale om. Men vi ved ogsaa, at det Liv, han har levet, var ikke blot levet for Hjemmet og den snævrere Kreds af Slægt og Venner; det var levet ogsaa for denne By, og det satte sine Spor langt ud over dens Grænser. —

Man kunde synes, at han kunde have haft nok i sit eget, nok i den Virksomhed, som han sammen med sin Broder havde begyndt, og som de fra en lille Begyndelse førte frem til dens nuværende Storhed; man skulde synes, at den maatte have lagt Beslag paa alle en Mands Evner og Kræfter, selv om de var større, end de fleste Mennesker har dem; men saaledes var det ikke for ham. Kærlig og villig var han altid til Tjeneste og antog sig dem, som søgte til ham om Raad, Hjælp og Støtte. Og derfor lyder der nu ved hans Bortgang fra saa mange Mennesker mange Taksigelser til ham. Hver Gerning og hver Sag, som han troede kunde tjene til Gavn i videre Kredse, var han villig til at tjene med sine rige Evner og sine rige Kræfter, hvad enten det gjaldt om, at han med sin klare Tanke og sit vidtskuende Blik skulde være med til at pleje Raad og lægge Planer, eller det gjaldt om, at han med sin Handlekraft og Virkedygtighed skulde være med til at føre disse Planer ud i Virkelighedens Verden. — Det vilde ikke være vanskeligt at nævne saadanne Ting her i vor By, som han har sin store Del i; det vilde være vanskeligere — tror jeg — at nævne saadanne Ting, som er udført her i den sidste Menneskealder, og som han ikke har haft sin store Andel i. — Og naar han saaledes altid var villig til med Raad og Daad at træde til, var Grunden den, at han omfattede med stor Interesse og Kærlighed den By, som han var

knyttet til fra sin Barndom ved Slægtskabsbaand, hvor han som ung fik sit Hjem, hvor han levede sit lykkelige Liv, og hvor han havde sin Virksomhed; saa *her* følte han sig som den, der er hjemme. —

Og paa samme Maade omfattede han med sin rige Kærlighed hele vort Folk og vort Fædreland; han delte dets Sorg over dets Tab; og han delte Haab med det; og ogsaa der gjaldt det: at altid var han rede og villig til at træde til med Raad og Daad, naar der var noget, han mente kunde tjene Folkets Lykke og virke til, at vort Folk og Land kunde faa en Fremtid og kunde faa et Haab, og han forstod, at skulde det ske, saa gjaldt det om, at der bares gode Kræfter ind i Udviklingen, baade i de vide og i de snævre Kredse; han vidste, at det gjaldt om at bære Aandens gode Kræfter ind deri, ja fremfor alt gjaldt om at bære de allerbedste Aandens Kræfter ind i Folket, de Kræfter, som har deres Udspring i vor Herres Menighed, saa disse Kræfter kunde komme til at virke ind paa hele Folket.

Han havde ikke glemt, at det i hans Ungdom havde været hans Maal at komme til at øve en Tjeneste i snevrere Forstand i Herrens Kirke, i den danske Folkekirke; og da hans Livsvej faldt i andre Baner, søgte han ogsaa under de forandrede Forhold at gøre sin Tjeneste der. — Da vor Kirke i det udvortes blev ført ind i andre Baner for nogle Aar siden, og der var Tale om at vælge ham til at medvirke ved denne Forandring, da sagde han til mig, at nu var han ellers kommen til den Alder, da han ikke mere vilde paatage sig noget offentligt Hverv; nu mente han, at han nok kunde have Lov til at være fri derfor; men saa føjede han til: »Kan jeg virkelig gøre noget for at befæste og for at styrke den danske Folkekirke, saa skal jeg gerne træde til, og saa skal jeg gerne der gøre, hvad jeg formaar.« Og vi ved, at i den korte Tid, han fik Lov at virke der, fik hans Dygtighed ogsaa Lejlighed til der at sætte sine Spor. — Ja, naar vi ser

tilbage paa det Liv, som nu er afsluttet, maa vi alle sammen erkende, at det var et Liv, der var levet i en sjælden Dygtighed og i en oprigtig Kærlighed til vort Land og til vort Folk, et Liv, der var levet i et ædelt Retsind under alle Forhold. — Men naar et Liv leves saaledes, da har det sin store Betydning langt ud over de mange udvortes paaviselige Frugter, som det har baaret; thi et Liv levet saaledes, fremfor alt af en Mand, der var sat i en Stilling, hvor manges Øjne var rettede paa ham, — det virker ved Eksemplets stille Magt i vide Kredse. — At der i det Hus, som han og hans Broder grundede her, raadede et saadant Retsind og en saadan Humanitetens Aand imellem dem, der var de ledende og styrende, og de mange, der var i deres Tjeneste, saa der var gensidig Tryghed i Forholdet, det er visselig noget, som har Betydning langt ud over selve de sidstes Kreds; ja, det har sin store Betydning netop i vor Tid, hvor der saa ofte hersker Utryghed i disse Forhold.

Han havde Lykke til med sin Hustru at grunde et Hjem og leve i et Hjem, hvor alle gode Magter var til Huse, og hvor alt lavt og urent var banlyst; det er der mange flere end hans Hustru og hans Børn og de Venner, som samlede i hans Hus, som vil sige ham Tak for. At han, der var optagen af de mange praktiske Ting, havde Sans for Livets ædle Magter, og at han var en Mand, der ikke var bange for at bekende sin Kristentro, det har haft sin store Belydning for os alle her; og derfor er det, at naar vi mange nu er samlede her for at føre ham til det sidste Hvilested, saa vil vi gøre det med en inderlig og hjertelig Tak til ham, og med en Tak til Gud, som gav ham Lov at leve dette Liv iblandt os. —

De to Brødre Plum, som grundede det store Hus her i Byen, vil begge to for hele den Slægt, som har kendt dem, staa levende præget i Mindet, hver i sin Ejendommelighed; og det Præg, som udgik fra dem, vil vi haabe med Guds Hjælp ikke saa snart taber

sig. — Og fremfor alt er det jo vort Haab, at som de fik Naade til at leve saa længe, at de kunde præge dem, der skulde tage Arv efter dem, at da det samme Præg maa blive ved at hvile over den Gerning, den Virksomhed, de har grundet. Det er vort Haab, at Sønnerne vil vandre i ædle Fædres Fodspor til Held og Lykke ogsaa for vor By. Gud velsigne Eder, I unge, dertil! Guds Velsignelse være over Eder, hans Hustru og Børn, som nu følger Eders Mand og Fader paa den sidste Vandring!

Herren er i Gaar og i Dag den samme; han er Klippen, der staar, hvad der saa end omskiftes. — Hans Haab lyse for Eder! I hans Haab steder I Eders Fader og Mand til Hvile! Hans Haab lyse da saaledes ind i Eders Hjerter, at I derved befæstes paa Frelsens Klippe og Eders Fødder paa Fredens Vej!

Amen.

Provst Tobiesen, Flemløse:

Naade være med eder, og Fred fra Gud, vor Fader, og den Herre Jesus Kristus!

For Høsten her og Høsten hist
 Vor Gud ske Lov og Ære,
 Som ved vor Herre Jesus Krist
 Vor Fader vilde være!

Dette lille Salmever, som jo kunde synes at ligge fjernt i denne Stund, det kom frem i mine Tanker, da jeg vilde samle det, som jeg vilde sige her ved min kære, dyrebare Vens Baare. — Det Liv, som her er afsluttet, er jo alt blevet skildret fra for-

skellige Sider, og jeg skal ikke føje noget til det, som er sagt. Jeg vil tale om *Manden* — ja, jeg vil hellere sige det rent ud: tale som Ven om Vennen, om det hos ham, som jeg syntes var Skatten i hans Hjerte, det, som bandt os to sammen; og naar jeg skal gøre det, standser jeg stadig ved dette lille Vers:

For Høsten her og Høsten hist
Vor Gud ske Lov og Ære.

Ja, »for Høsten her« — det er jo allerede sagt, i hvilken Grad denne Mand tog sin Part af Arbejdet for at bjærge Høsten her-nede, den Høst, som enhver Slægt har at faa ført til Ende; og i hvilken Grad han var skikket og udrustet til det, skal jeg heller ikke komme ind paa. Hvad han har været i sit Hjem og i sin Gerning i den snævre Kreds, det vil nok blive sagt her i Dag af en anden. Jeg skal heller ikke i Dag tale om, hvad han har været for denne Kreds og paa denne Egn; men, det er jo da sandt, at i mange, mange Aar har det været saaledes, at man paa denne Egn ikke har begyndt at udføre noget større Foretagende, uden at hans Raad og Bistand er blevet æsket, og vistnok saa godt som aldrig forgæves. — Jeg skal heller ikke gaa nærmere ind paa, men blot nævne det, at hans Indflydelse strakte sig vidt ud. Imellem sine Standsfæller var han en skattet Mand, til hvis Røst man lyttede, og hvis Raad og Medhjælp man begærede; og mere end een Gang blev han udtagen til at være den, som paa sin Stands Vegne skulde føre Ordet der, hvor der forhandlede om dens Sager og dens Interesser; og naar man gjorde dette, var det, fordi alle var enige om, at det Indskud, som han gav, det betød noget; han gav sit Raad med Forstand og Indsigt og lod sig lede af sin ubrødelige Retskaffenhed. —

Ja, Niels Munk Plum var en Mand, der stod godt fast paa sine Fødder her paa Jorden. Det behøvede man ikke at være hans Ven for at erkende; det tror jeg er erkendt af alle dem,

som kom i Berøring med ham, selv om de maaske kun havde deres Kendskab til ham paa fjernere Haand. — Men hvad de, som stod i et fjernere Forhold til ham, maaske ikke har haft Øje for, det var dette: at der i denne Mand, der var saa stærkt indviklet i Tingene henede, i Arbejdet med »Høsten her«, boede et Menneske, som under alt dette ejede Evnen til at skue videre ud, Evnen til at lade Øjet se hen imod den Verden, der ligger over denne Jord, hen imod den Grænseverden, som ligger ude i den dunkle Horisont, hvor Himmel og Jord gaar sammen — denne Skønhedens, Harmoniens og Anelsernes Verden med de blaa Bjerge, der ligger derude i det fjerne, — — og dog forholdt det sig saaledes. Men naar maaske kun saa faa saa dette, saa laa det deri, at alt, hvad der kan henføres under dette: at udstille sig for Menneskers Øjne, var ham imod. — Men det var i Virkeligheden saaledes, at de Toner og de Luftninger, som kommer hened paa denne Jord fra dette Grænseland, de havde en levende Sangbund i hans Sjæl, og han optog dem i sig og bar dem omkring med sig; og de bar ham oppe og bevarede ham mangen Gang under Dagens Byrde og Hede. Og det var, fordi han troede paa dette; Niels Munk Plum troede paa de blaa Bjerge, og han troede paa den blaa Bløst; det var ikke en Indbildning hos ham, men han tog det alvorligt, og han gjorde den Erfaring, at dette saa bliver en Hjælp, baade for Høsten her og Høsten hist.

Thi, Venner, han troede ikke blot paa det, som kommer fra Grænselandet derude i Horizonen, men han troede paa selve Landet, som ligger bagved, Guds Kærligheds Land, Guds egen Bolig; og naar han troede paa Grænselandet, saa var det, fordi han saa det som en Udstraaling fra selve Guds Herligheds Land, fra selve Guds egen Bolig. — Han troede ikke blot, at der var saadan et ubestemt Land, hvor engang en Menneskesjæl kunde have, han troede ikke blot paa Sjælens Udødelighed, men han

troede paa Kødets Opstandelse; han troede ikke blot paa en ny Himmel, men han troede ogsaa, at der skulde være en ny Jord. Og det var noget af det, som bandt os sammen. Han troede, at det, som Guds Børn har i Vente, og det, som vi har Lov til at se hen til, ikke blot er en Aandetilværelse, men at det er en levende, virkelig Mennesketilværelse paa den ny Jord, hvor Gud er midt iblandt, og hvor Lammet er ved Guds Trone. — Se, Venner, dette troede han; og saa troede han tillige dette, — og det bandt os ogsaa sammen — at ikke blot skal Menneskelegemet staa op i Kødets Opstandelse, men ogsaa, at alt det, som her paa denne Jord er levet i vor Herres Jesu Navn, alt det, som her paa denne Jord har faaet Evighedskraft i sig, — ja, det kan forgaar *hernede*, det kan lægges i Mulde, men det kan ikke forgaar.

Se, derfor var det, at han blev en Mand med et frejdigt Sind og et lyst Øje, ja blev en rank og kæk Mand. — Han var lige til sine gamle Dage stærkt præget af det Slægtled, han tilhørte, det Slægtled, der var ungt her i Danmark i Tiden mellem vore sidste Krige. Dette Slægtled havde en Maade at tænke paa og at føle paa, en Maade at arbejde og at virke paa, en Maade at hige og drømme paa, som er den nuværende Ungdom saa uhyre fjern, og som er saa uhyre uforstaaet at mange af dem, som nu fører an. Og vi, som var unge den Gang, vi har jo maattet se, at meget af det, der bragte vore unge Hjerter til at banke og vore Øjne til at tindre, nu ikke blot falder dødt til Jorden, men at det endog trampes under Fødder. Men for ham var det derfor ikke forgaaget; det skal komme igen, selv om det trampes ned her; thi han troede nemlig paa *Høsten hist*: han troede paa den nye Jord, og han troede paa, at der er en Forbindelse mellem den gamle Jord og den nye Jord. Vor Herre taler selv om en saadan Forbindelse i en af sine Lignelser, netop den, hvor han taler om Høsten; der staar, at han skal udsende sine Engle som sine Høstfolk. Hvorfor skal vi da ikke have Lov til at tro, at

der imellem de mange Fugle, der er under Himlen, ogsaa er usynlige? Hvorfor skal vi ikke have Lov til at tro, at han ogsaa nu udsender sine Engle for at samle det op, som blev levet i vor Herres Jesu Navn, alt det, som havde Evighedskraft i sig, alt det, som ikke fik Lov til at blomstre her, ikke fik Lov til at komme til sin Ret her, — samle det op og bære det hjem, for at det skal blomstre deroppe i Himlen? — Men er man kommen til at tro dette, og det var Niels Munk Plum, saa bærer man ogsaa sine gamle Aar, ja, saa bærer man dem i Herrens Navn baade kækt og frejdigt. — Ja, han troede paa den korsfæstede og genopstandne Herre Jesus Kristus, han troede paa Kødets Opstandelse, han troede paa den nye Jord, og han troede paa Høsten hist; og se, derfor var han trofast imod sine Ungdoms Idealer, og derfor var han den Mand, som han var, en Mand, som stod godt fast paa sine Fødder — ja maaske netop derfor stod han saa godt fast i Høsten henede, fordi han bar sit Hoved og sit Hjerte opad, saa det rakte ind i den anden Verden. — —

Og saa har jeg kun tilbage at sige Tak; jeg skal ikke takke fra hans nærmeste for det, han har været for dem, og jeg skal ikke sige ham Tak fra de mange andre Steder, hvorfra der bør lyde Tak ved hans Baare, — — jeg vil kun sige Tak for Vennerne, sige, han var et usigeligt trofast og kærligt Menneske. — — Ja, jeg kan ikke sige mere; men dermed har jeg vel ogsaa faaet sagt det, som hans Venner har at sige i denne Stund.

Men idet jeg tænker paa ham og paa os selv, saa vil jeg bede dig, Herre vor Gud: Hjælp os til, at det maa blive ret for os dette baade med Høsten her og Høsten hist! O, Herre! forskaan os i din Naade for at grave os saadan ned i Høsten her, at vi gaar glip af Høsten hist! Men hjælp os til, at der ud af vort Liv, hvor skrøbeligt det end paa mange Maader maa være, dog maa lyde Toner som disse:

For Høsten her og Høsten hist
 Vor Gud ske Lov og Ære;
 Som ved vor Herre Jesus Krist
 Vor Fader vilde være!

Amen, i Jesu Navn!

Stiftsprovst Lützhøft, Odense:

Vor Herres Jesu Kristi Naade, Gud vor Faders Kærlighed og den Helligaands Samfund være og blive med os alle nu og i al Evighed! Amen.

»Et godt Træ bærer gode Frugter, og et daarligt Træ bærer daarlige Frugter; af deres Frugter skal I kende dem.« Saaledes har vor Herre Jesus talt; og han har dermed sagt, at i det lange Løb skal det nok vise sig i et Menneskes Liv, i hans Ord og Gerninger og hele den Maade, hvorpaa han er imellem andre Mennesker, hvad der boer i hans inderste Hjerter; det skal nok vise sig, om det er et godt Træ eller et daarligt Træ. — Men Gud har ogsaa i sit Ord sagt til os: »de skjulte Ting er for Herren, de aabenbare er for os og vore Børn.« Og hvad der saaledes foregaar inde i hver Menneskesjæls Indre, det er en Hemmelighed mellem Gud og ham, det er noget, der bliver imellem Gud og det Menneske; men de aabenbare Ting er for os, og de aabenbare Kendsgerninger vidner da for os om, hvad der i det hele og store findes i et Menneske; thi af Hjertets Overflødighed taler Munden, og en Mands Handlinger er en Fortsættelse af hans Tale og af hans Vilje. Saa vidner da vor kære, afdøde Vens Liv og Gerninger om, at han hørte til dem, der bærer de gode Frugter, fordi han var et godt Træ.

Hvad han nu har udrettet, virket og villet for dette Samfund og for de videre Kredse, det er noget, som mange har haft Lejlighed til at erfare; men de, der bedst lærte ham at kende og forstod ham bedst, det var hans nærmeste Kreds, hans Søkende, hans Hustru og Børn, de, der var i hans Tjeneste, og saa os, hans Venner. Og for os staar han først og fremmest som et aandeligt Menneske, et Menneske, i hvis Liv det aandelige altid spillede Hovedrollen. Han elskede, hvad der var af Aand, han kæmpede for, hvad der var af Aand; det havde en stor Plads i hans Liv. Det viste sig overalt, og det viste sig ogsaa i den Maade, hvorpaa han betragtede sin egen Livsgerning. Han opfattede den ikke som et Middel, hvorved han kunde skaffe sig personlige Fordele, men han saa saaledes paa den Stand, hvortil han hørte, at den havde en Opgave at løse i Samfundslivet, den var et Led af det hele. — Det viste sig deri, at i en materialistisk Tid, i en Tid, hvor en Mængde Mennesker har for-nægtet Aand og mener, at der ikke er andet end det, man kan tage og føle paa, og nyde paa sanselig Maade, — i en saadan Tid bevarede han sin Tro paa Aand. — Det viste sig i, at i en Tid, hvor der mange Steder var vanskelige Forhold mellem Arbejdsgiver og Arbejdere, vedblev der at være et godt Forhold i den store Virksomhed, hvor han og hans Broder stod for Styret; og det tror jeg nok særlig føles i disse Dage. Jeg tror, at der fra mange af de smaa Hjem, der er bygget op gennem hans Virksomhed, nu lyder en Tak til ham.

Det dybeste aandelige i et Menneske er hans Forhold til Gud, hvor Aanden, den skabte And, møder den evige Aand. Og der havde han gjort den dybe, den ydmygende Erfaring, som vi Syndere gør, naar vi bekender vor Synd; men der havde han ogsaa gjort den opløftende, den rige, den store, trøstende Erfaring, at lære Guds Naade i Kristus Jesus at kende, og forstaa, at vi intet andet ved os til Salighed end Jesus Kristus og ham kors-

fæstet. Det vidste han, og det levede han sit Liv paa; derfor blev det et Liv, der bar gode Frugter, fordi det var et Liv ikke blot i Aand i Almindelighed, men et Liv, hvor Guds egen Helligaand fik Lov til at tale sit Sprog i Hjertet. Han blev en troende Mand, en lydige Mand imod Gud. — en Mand, som søgte sin Trøst og Styrke deri.

Det stærkeste aandelige, hvori et Menneskeliv kan aabenbare sig her paa Jorden, bestaar ikke i det, man ofte kalder aandelig Produktion, Litteratur og Kunst, men det bestaar i dette: at elske, — viser sig i Kærligheden; det er det stærkeste af alt. Og ikke sandt! han var en kærlig Mand. Der er talt om, hvordan han har elsket sit Land og sit Folk, der er talt om, hvordan han har elsket dette Samfund og været meget for det; men de, der stod ham nærmest ved bedst, hvor sandt det er, at han var en kærlig Mand, et kærligt Menneske. Han viste denne sin Kærlighed imod mange; der er mange, som har hentet et godt Raad hos ham, og de fik det i Kærlighed, fordi han havde Kærlighed nok til at høre paa dem og til at sætte sig ind i deres Sager; der er mange, der har faaet en hjælpende Haandsrækning hos ham, fordi han havde ikke blot Evne, men ogsaa Vilje til at hjælpe.

Men I, der nu stod ham aller nærmest, I ved det bedst. — Denne Kreds af Søkende, som jo for en Del Aar siden stod om en døende Faders Leje og modtog de sidste Indtryk fra ham, denne Kreds af Søkende holdt godt sammen i Aarenes Løb. I blev ikke blot en Vagt om en Faders Minde og et Værn om Eders Moder, men I blev som en Kæde, der holdt sammen Led ved Led. Saa brast nu i det sidste Aar det ene Led efter det andet i Kæden; hver Gang gjorde det ondt, og det gjorde ham, som ligger her, ondt, det betog ham dybt; det var ham en dyb Smerte og et dybt Savn; men det blev ham ogsaa en Beredelse.

Og Du, hans Hustru! Du vil jo mindes i disse Dage de hen-

rundne Aar; Du vil dvæle ved saa mangt et Minde lige fra den Dag, da det lød til Eder: »hvad Gud har sammenføjet, skal Mennesket ikke adskille« — og til nu, da ikke Mennesker, men Gud selv, adskilte det. — I fik jo Lov til at være meget for hinanden; I forstod hinanden, I uddybede hinanden. I fik jo Lov til at skabe et smukt og lykkeligt Hjem, et Hjem, hvor der boede Kærlighed, og hvor der var Plads, ikke blot til Eders Børn og Slægtinge, men til os, ja, var Plads ikke blot udvortes, men ogsaa i Eders Kærlighed. — *Der* har vi jo set, hvor meget I to har været for hinanden; og hvad *der* saadan er levet, det er ikke blot levet som noget, der hører Fortiden til, men det er ogsaa levet med noget af Evigheden i sig.

I, Sønner, hvis Fremtid laa ham saa dybt paa Sinde; hvor glædede han sig over Eder! hvor meget har I ikke hver især at takke ham for, takke for hans Kærlighed, jeg kunde næsten sige: hans Venskab! — Jeg antager, at hver af Eder har sine egne Minder, — der er vel det, som er fælles for Eder alle, men jeg antager, at hver af Eder har sine egne bestemte Minder; og naar I saa hver især tænker paa et eller andet Ord, som Eders Fader har sagt, saa husk da, at der staar skrevet: »Den retfærdiges Ihukommelse er til Velsignelse.«

I er voksede op under en god Indflydelse, under det gode Eksempels Magt, og jeg ved, at I er opfyldte af Tak derfor, og at I ikke nogen Sinde vil og kan glemme det. — Og *Du*, som blev ham, ikke blot *som* en Datter, men blev ham *en Datter*, Du vil betragte det som noget af dit Livs Rigdom, at Du lærte ham at kende. Var det nu end en kort Tid, — jeg er vis paa, at det var nok til, at det ogsaa i Dit Liv skal bære Frugt. Gud velsigne Dig dertil!

Og hele den unge opvoksede Slægt, I har en god Slægts gode Traditioner, dem, som han har bevaret og øget — bevar dem og øg dem fremdeles! bær ogsaa I gode Frugter! Ja,

maatte det ske, som det ogsaa før blev ønsket! Og, I to unge, som nu skal tage den store Gerning op — Gud velsigne Eder dertil! Maatte ogsaa der den retfærdiges Ihukommelse i saa mangt og meget enkelt blive til Velsignelse!

Og saa vil jeg ogsaa føje min Tak til og alle Vennernes Tak til, hvad der før blev sagt af en Ven; vi vil takke for denne forstaaende Kærlighed, denne overbærende Kærlighed, denne trofaste Kærlighed, hvori han bevarede os, — denne Kærlighed, som evnede at genoptage alting, saa at det som for en Tid rent udvortes kunde afbrydes, det var ikke afbrudt i sit Væsen. Vi har lært meget af ham, eller i det mindste: vi kunde have lært meget af ham. Det var ikke paa den Maade, at han søgte at stille sig over os, eller give sig til at belære os; nej, det kom af sig selv, ligesom Frugterne kommer af sig selv paa det gode Træ; det lyste umiddelbart frem af hans Liv, fordi han var et aandeligt Menneske, et ærligt Menneske, og et sandt og kærligt Menneske. Gud give, at hans Minde ogsaa maa blive os til Velsignelse!

Naar jeg nu tænker paa alt det, vi har talt og levet sammen, saa ved jeg, at der i det er noget af Evigheden; og derfor naar vi, der fik Lov til at staa ham nær, naar vi nu ved, at her hviler Støvet af ham, saa siger vi til os selv: ja, men dette er kun Støvet. Det egentlige Liv selv er ikke forbi; vi har ikke ført vor sidste Samtale med ham, vi har ikke set ham for sidste Gang, — thi vi tror paa Kødets Opstandelse og det evige Liv. Saa tænker vi paa ham, der har bragt Livstræets Frugt hened til Verden; det skete deroppe paa Golgatha Kors; og den, som har smagt af Livstræets Frugt henede, han kommer til, ikke blot selv at bære Frugt, men han bliver baaren som en Gren af ham, der er det store Vintræ, vor Herre Jesus Kristus. — Naar vi da nu siger vort Farvel, naar nu denne Kiste skal bæres ud herfra, hvor han saa mangen Gang har lyttet til Guds Ord og været

glad derved, — bæres ud og sænkes ned paa det Sted af Kirkegaarden, hvor han selv for mange Aar siden har valgt sin Gravplads, og hvor han vel tit har staaet og tænkt sine Tanker, saa skal vi trøste os ved den Frelser, der er opstanden og lever; saa vil vi tro paa, at det er ikke forbi, men at ligesom vi ved Daaben er indpødede i Kristus, saadan skal vi ogsaa leve med ham, blive hos ham og genses hos ham i det evige Liv, — o, Herre, giv du os det!

Men vi har ikke blot en Trøst i at mindes dette, ogsaa vi har en Tak at bringe for alt det rige, Gud gav os i denne (Mands Liv; og vi har fremfor alt en Tak at bringe for det evige, store Haab, der lyser igennem Herrens Ord, og som ogsaa lyser over denne Kiste; det blive umisteligt og uvisneligt for os alle! Naar de andre Kranse er visnede, saa slynger der sig om hans Navn en Haabets Krans, der ikke er flettet af Mennesker, men af Jesus selv.

Herre og Frelser! Giv, at vi maa bære dit Billede og dit Navn i vore Hjerter, at vi maa være en af dine, som du vil kendes ved, og bær du os saa i din langmodige Kærlighed ind til den store Forsamling, de utalte Tusinders, ind i dit Rige, og giv os der at fortsætte, hvad der var begyndt her af Evighed!

Amen!

